

శ్రీమాన్ జ్ఞానశూన్యతర్కాచార్యులు గా రొకదినమున తనపట్టణిమ్యుండగు తమసాకారునితో నిట్లనిరి. “నాయనా! మావిషయ మంతయు నీకు బాగుగఁదెలియును గదా! మేము శాస్త్రవిదులము, జ్ఞానులము, అగుటచే నిప్పుడికలియుగములోనైనను క్రోధముగలిగినేని ప్రపంచమునంతయు నొక్కపెట్టున భస్మము చేయుగలశక్తి మాకున్నది. తెలిసితివా?”

జ్ఞానశూన్యుడను పేరఁబరఁగుఁడనగురునియొక్క యిట్టి జ్ఞానపూర్ణ భాషణము వినినంతనే తమసాకారుఁ డాశ్చర్యమగు మానసుఁడై యిట్లనియె: “గురువుగారూ! నేఁడెట్టి సంతోషవార్త వింటిని! తమకుఁ గల యాసామర్థ్యము నుపయోగించుట కిదియయదను. శారదాశ్రేణులనువారిరువురు బయలుదేరి ధర్మపీఠములై సంఘసంస్కర్తల మనుజేరువెట్టికొని హిందూమతాచారములను మంటఁగలుపుచున్నారు. ఆ రాక్షసులను తమ క్రోధాగ్నిజ్వాలలచే దహించివేయుదురేని లోకమంతయుఁ దమ కేంతయుఁ గృతజ్ఞతఁజూపఁగలదు.”

జ్ఞానశూన్య నియదార్థనామము జ్ఞానశంకరతర్కాచార్యులు. శిష్యుని పేరు శ్రీకాశచంద్రుఁడు. కాని తమతమ గుణా

నుగుణ్యముగ జ్ఞానశూన్యుడనియు, తమసాకారుఁడనియుఁ బేరులొంది యట్లులే పిలువఁబడుచుండిరి.

శిష్యునిసోటినుండి శారదాశ్రేణులపేరులు విని యాచార్యుఁ డదరిపడి, “నిజమే! సమయమునకు జ్ఞాపకము చేసితివి. నాశక్తిసామర్థ్యము లిత్రతీఁబ్రపంచమునకెల్ల వెల్లండిచెద. ఇదిగో! విను. జ్ఞానశంకర తర్కాచార్యులు గారు నేటిసాయంకాలమున నాఱుగంటలకు శారదాశ్రేణులను ధర్మశ్రోహుల నిరువురను గంగాతటమున భస్మీభూతులఁజేయుదురు. కాన సనాతనధర్మరక్షకులెల్లరు విచ్చేయఁబ్రార్థితు”లను నొక ప్రకటన నచ్చొత్తించి యూరిలోఁ బంచపెట్టుమని యాజ్ఞాపించెను.

అంతులేనియానందముచే నుప్పొంగి తమసాకారుఁడిట్లనియె, “గురుదేవా! వారిని గంగాతీరమున భస్మముచేయ నెంచితిరా! అట్లగుచో వారికి మోక్షప్రాప్తి గలుగునుగదా! అట్లుకాదు. వారిని మ్యునిసిపల్ పెంట దిబ్బలు, ముఱికినీటిగుంటలు, నిమ్మజాతులవారుండు నపవిత్రస్థలములలో భస్మముచేయుదురుగాక యని నాప్రార్థన.”

అనంగీకారసూచకముగా నొక్కొంతయోజనచేసి మఱల నేమనుకొనెనో గాని యాచార్యుఁడిట్లనెను. “సత్యమే! నాయూహాప్రకారము వారికి నిష్కారణముగా మోక్షము లభించుననుట నిక్కము. నీయూహ మిక్కలి చక్కగానున్నది. ఇట్టివాఁడవుగనుకనే నిన్ను పట్టణిమ్యునిగా గ్రహించితిని.”

తనహాస్యవచనమును యథార్థ మనుకొని సంతసించిన గురువునుజూచినవ్యక్తులనుచు శిష్యుడచ్చటినుండి పోవోవుచుండెను. ఇంతలో నాచార్యుఁడాతనిఁ బిలిచి చెవిలో మెల్ల గానిట్లనెను. “పత్రికలను మిగులఁ దెలివితోఁ బంచిపెట్టవలెను నుమా! ఖద్దరుపస్త్రములు ధరించినవారికిని, తలలో మాలజుట్టు (Cropping) పెట్టుకొనియుండువారికి మాత్రము పత్రికలీయకుము. తెలిసినదా? ఏలయన—”

“అచార్యవర్యా! తావకపాదపద్మసంసేవనాలబ్ధివిశేషమున నాకంతయుఁ దెలియును..” అనిపలికి శిష్యుఁ డచటినుండి వెడలిపోయెను.

2

సాయంసమయమున సభ యేర్పాటుచేయఁబడెను. ఒక ముఱికిదిబ్బుపై నొకగొంగళియు, దానిపై నొకకంబళియు వేయఁబడెను. తర్కాచార్యులు, వ్యాకరణాచార్యులు, పురాణాచార్యులు, జ్యోతిషాచార్యులు, దర్శనాచార్యులు, ధర్మాచార్యు లాదిగాఁగల పండితంమాన్యులందఱు దానిమీఁద నాసీనులైరి. మూలగా నొకబల్లపై శారదాక్రేరారుల ఛాయాపటము లుపసితసభాసదులకుఁ జక్కగా నగుపడులాగున నమర్చబడి యుండెను. తర్కాచార్యుఁడధ్యక్షపీఠము నలంకరించుచుండెను. చుట్టుప్రక్కలనుండు నిమ్మజాతుల వారా సభాకార్యక్రమము నవలోకించుటకై నిలిచియుండిరి. “మహాత్మాగాంధీగా రస్పృశ్యతాపిశాచమును రూపు మాపుటకై యంటరానివారనఁబడువారిని తమసోదరులవలె ప్రేమించుచున్నట్లే, వీరును నంటరానితనము నందలి భేదభావమును నిర్మూలించఁ గంకణముగట్టుకొనిరా యేమి?” యని సభికులు తొలుతఁదలఁచిరి, కాని వెంటనే తమ యభిప్రాయమును మార్చుకొనవలసినవారైరి.

కాలక్రమమున నింకను గొందఱు వచ్చిచేరిరి. ఆగుంపులో స్వదేశిపస్త్రములు ధరించిన యువకుఁడొకఁ డుండెను. వానిని జూచినంతనే యాచార్యులుగారు శిష్యునిచెవిలో “నేననుకొనినంతక జేయనేచేసితివి! ఖద్దరుబట్టలు ధరించినవారి నాహ్వనింపవలదని చెప్పితివా లేదా? ఇప్పుడేమైనదో చూచితివా? అట్టి ధర్మ హీనుఁడగు రాక్షసుఁడొకఁడు రానేవచ్చెను! ఇప్పుడేమి చేయుద?” మనెను.

“అయ్యా! తమరు కంగారుపడకండి. ఇతఁడు మనపంటివాఁడుకాఁడు. వానిని మనమేమియు ననఁ బనిలేదు. ఈస్థలమాహాత్మ్యమే వాని నిచటనుండి తఱిమివేయఁగలదు. అతడు త్వరలోనే పారిపోగలడు.

“ఒకవేళ వీఁడిచటినుండి పారిపోకున్నచో నపుడేమిచేయుదువు?”

“తమ రుపదేశించిన వేదములేదా? బిగ్గరగా వేదశ్లోకముల నుచ్చరించి వీనిమాట లొరులకు వినఁబడ కుండఁ జేసెదను.”

“ఓరీ! తెలివితక్కువపెద్దమ్మా! శూద్రులవద్ద వేదముపఠించెదవా? నీ తెలివి తగులఁబడినట్లేయున్నది. అయ్యయ్యా! మేఘులుగూడ వచ్చియున్నారే! వీరికిని విజ్ఞాపనపత్రికలనిచ్చితివా? మొత్తమునకిది యంతయు ననర్థమునకేనుమా”

“స్వామీ! యిట్టివారికిఁ బత్రికలనీయ నేనంత బుద్ధిహీనుఁడనా? వారే నాచేతిలోని కాగితములు లాగికొనిరి.”

3

సభాకార్యక్రమ మారంభింపఁబడెను. దేశికుని యాజ్ఞానుసారము శిష్యుఁ డిట్లుపన్యసించెను.

“...తపస్సంపన్నులకాకరమై తపోభూమియని పేర్గాంచిన పవిత్రభారతదేశమునందుఁ గలియుగమున నీనాఁటికిఁ బాపాత్ము లనేకులు జన్మించి సంస్కృతలమని విఱ్ఱవీగుచు మతవిషయములందుఁ బ్రవేశించి ధర్మ

విధ్వంసకులై, ప్రపంచమున ధర్మమనుమాటగూడ నాశనముగావలయునని (ధర్మమన నెట్టిది యని సభలో ప్రశ్న) ధర్మమన నేమియో వేదశాస్త్రపురాణములయందే చెప్పబడియున్నది. అది యాంగ్లగ్రంథముల యందు లభింపదు. వానిలోని శ్లోకములను చతుర్థులవద్ద పఠింపఁగూడదు. అయినను ఒక్కవిషయము మాత్రము చెప్పెదను. మన పూర్వీకు లేమార్గము లవలంబించుచుండిరో, యామార్గముల మన మనుసరించుటే ధర్మమనఁబడును.”

ఒకఁడు:—“మన పెద్దలందఱొకేమార్గ మవలంబించిరా? వారిలో మతభేదములు లేవా?”

“వారిలో మతభేదములున్నవని నీవెట్లు చెప్పఁగలవు?”

“శాస్త్రములయందే వలయునన్ని మతభేదములున్నవి.”

ప్రశ్నోత్తరములు తుదకు జగడముగా పరిణమించునేమోయని భయపడి యధ్యక్షుఁ డిట్లువలికెను.

“వినుఁడు, వినుఁడు. మీతాతముత్తాతలకాలమున నొకజాతివాఁ డింకొకజాతిపనులొనరించుచుండెనా? ఏజాతివాఁ డాజాత్యుచితకార్యము లాచరింపవలయునను విషయ మెల్ల రంగీకరించుచున్నారు. పురా కృతపుణ్యపాపముల ననుసరించి జననములు గల్గునని మీరందఱొప్పకొనుచున్నారా లేదా? (“అపశ్యము” అని కొందఱు, “ఎన్నటికిఁగాదు” అని మఱి కొందఱు.)

“అయ్యా! మీభాషణము చాలింపుఁడు. పుణ్యపాపములనుసరించి జన్మలు లభించుటలేదు. జాతి భేదములు మానవనిర్మితములేగాని భగవన్నీర్మితములుగావు” అని ఖద్దగువస్త్రధారియును యువకుఁడు బిగ్గరగాఁ బలికెను.

“బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యకూద్రులలో నధికసంఖ్యాకులు మాభాషముతో నేకీభవించియేయున్నారు. వారందఱికిని జీవయాత్ర జరుగుచు నేయున్నది.”

“ఈరోజులలోఁ బూటగడువలయు నన్న మోసమువలనఁ బ్రయోజనములేదు. అధర్మజాలము పటాపంచలగుదినములు వచ్చియున్నవి. సుశీతప్రజ లేజాతివారైనను—కనీసము యువకసముదాయ మైనను—మీయంద్యేష్యములతో నేకీభూతులు గాఁజాలరు.”

ఇప్పుడు జ్ఞానసూక్ష్మలు గారెంతయు నావేశపూరితులైరి. చేతులునలుపుకొనుచు లేచినిలిచి యుండేక ముతో నిట్లనిరి. “సంఘసంస్కర్తలిప్పుడు మన మతాచారములపైకి దారుణముగా దాడివెడలఁయున్నారు. దానికి మనముచేయవలసిన ప్రతిక్రియయేమన ధర్మయుద్ధ మవలంబింపవలెను. బాలబాలికల కందఱికిని వివాహ ములు చేసివేయవలెను. చతుర్వ్యగములయందును హిందూధర్మముయొక్క ముఖ్యోద్దేశ్యము వివాహమే. కాన నైదేండ్లప్రాయముగల బాలిక కారేండ్ల బాలుకొకని వెదకుఁడు, లభింపనిచో నాలుగేండ్లవానిని జూడుఁడు. అట్టివాఁడును దొరకఁడేని వివాహములాపి మిన్నకుండక యేఁబది సంవత్సరముల వానికైననిచ్చి పెండ్లిచేసి వేయుఁడు. ఏఁబది సంవత్సరములవాఁడు ముసలివాఁడనుకొందురేమో! ఎన్నటికిఁగాదు. ఇంతయేలే! నన్నుఁ జూడుఁడు. నాకిప్పు డేఁబదియైదేడుల వయస్సు. నే నేమైన వృద్ధుఁడనుగాఁ గనఁబడుచున్నానా? ఈశ్వరుఁ డనుగ్రహించెనా? అటువదేడులవానికైనను సంతానప్రాప్తిగలుగును.”

“స్వామీ! సంతానమునిచ్చువాఁడు భగవంతుఁడా? అనుచోఁ గొందఱు సంతానహీనులగునురే! వారు భగవానునకేమి యపకృతి యొనర్చిరి? భగవంతుఁడు వ్యభిచారులకును, పాపాత్ములకును సంతతి నీయ నేలే? అటువదేడుల ప్రాయమున సంతాన మొందఱికి గల్గెను? ఒకవేళ కలిగినను నెవరికి గల్గెనో కొంచెము చెప్పఁగలరా?”

“గురువుగారూ! ఇతఁడు నా స్తికుఁడట్లున్నాఁడు. వీనిమాటలు వినుటయే ఘోరపాపము. ‘హరి హర’దులనిద లాలకించుటలెల్ల, కోటిగోవధములకున్ సమంబు.”అని తమ సాకారుఁడనియెను.

“నేను నా స్తికుఁడనా? ఈశ్వరేచ్ఛలేకయే మాట్లాడుచున్నానా? అట్లగుచో నాశక్తియతీతమైనదే! ఏదియెట్లున్నను, నీవైజ్ఞానికయుగములో నీశ్వరుఁడు, ధర్మమును పేరులలోఁ జిక్కించి లోకులను వెఱివారిఁ జేయఁజూచు యోజనలను విడిచిపెట్టుఁడు. అదెన్నడును నెఱవేఱఁజాలదు. ఈకాలములో మోసఁపుఁబనులు సాగిరావు. ఇది ముమ్మాటికి సత్యము. కావున నిప్పటికైనను మతాచారాంధకారమునుండి సత్యజ్ఞానప్రకాశములోనికివచ్చి యీదురాగ్రహము నీహతవాదమును మానివేయుఁడు. మన భారతీయులనుఁజూచి ప్రపంచమంతయు నిప్పటికే నవ్వుచున్నది.”

అంత జ్ఞానశూన్యులు గారు గంభీరస్వరమున నిట్లనిరి. “ప్రపంచమంతయు జ్ఞానహీనమైపోయినది. అందఱికి విజ్ఞానమంత సులభలభ్యమగునది గాదు. జ్ఞానమున కందఱికికారులు గారు. ప్రపంచమున హిందూ ధర్మముల నంగీకరించు వారదృష్టవశమున నిప్పటి కెక్కుడుగ నేయున్నారు.”

“ఇది కేవలము సత్యదూరము. ప్రపంచమునఁ ద్రైస్తవమతానుసారు లన్ని మతములవారికన్న నెక్కువ గనున్నారు. క్రైస్తవులు రామకృష్ణాది దేవతల నెంతగ నిందించుచున్నారో తెలియునా? హిందువుల నెట్లు గేలిచేయుచున్నారో యెఱుఁగుదురా? అట్టివారికి వాగ్బంధము చేయుటే మోయటుంచి—”

తమ:—“అయ్యో! ఇది సభయని తెలియునుగదా! వాదప్రతివాదముల కివట చోటులేదు. మధ్య మధ్య మీరిట్లారక మాట్లాడుచుండెదరేల? ఎల్లరును తర్కాచార్య దేశికుని యుపదేశముల శిరసావహింతురు గాక! ధర్మయుద్ధముచేయ బద్ధకంకణులగుదురుగాక! ప్రభుత్వమువారు మనలఁ గారాగృహముల నిర్బంధింతురా? మంచిదే! అప్పుడు మనయీయద్వయమహిజ మెట్లువృద్ధియై ఫలవంతమగునో తెలిసికొనగలరు.

“తమ రంద ఊదినమునఁ బ్రభుత్వమువారిచే నిర్బంధింపఁబడి సంతోషపూర్వకముగా శ్రీకృష్ణజన్మ సాన మలంకరింతురో, ఆదినము మిగులఁ బవిత్రమైనదై హిందూదేశచరిత్రయందు సుసర్గాక్షరములతో లిఖింపఁబడఁగలదు. మరణమున కేని నెనుకదీయని ధైర్యగుణము తనుబోంట్ల కుండియుండినచో మన దేశమిట్లు పరాధీనముకాకయేయుండును. మఱియొకవిషయము చెప్పమఱచితిని. కారాగారములయందు జాతిభేదములకుఁ దావుండదే! అక్కడ బ్రాహ్మణుఁడు చండాలుఁడు కలిసి పనిచేయుచుండవలెను. కలిసి నిద్రించుచుండవలెను. కడకు మజ్జనభోజనాదులుగూడ కలిసియే చేయవలయునే! ఉన్నదా తమకట్టి త్యాగశక్తి? ఉన్నచో నింతటినుండియే కార్యారంభమునకుఁ గడంగుఁడు. ఇంతవరకు లేకయుండిన నేఁటినుండియే యీపనుల నభ్యసించుఁడు. నేఁ డిచటఁ జేరియుండు బ్రాహ్మణులును, నస్పృశ్యులును నొండొరులు ప్రేమాశ్లేషముల నాచరించి యెల్లరముఁ గారాగృహములకేఁగ సంసిద్ధులమై యున్నామని ప్రపంచమునకుఁ జాటుఁడు. లేదేని శారదాకేరారులెట్లు భయపడఁగలరు?”

అని యాఖిద్దరువస్త్రధారియగు యువకుఁడు వచించుచుండునపుడే సనాతనధర్మపరాయణులగు ద్విజులు మండిపడుచుండిరి. వారినోరులు తుపాకిరూపుఁదాల్చి మాటలనియెడుగుండను ప్రయోగించుచుండెను. శీఘ్రకాలములో నచటి కలకలమంతయు శాంతించెను. అంత జ్ఞానశూన్యులు గారు “శారదాకేరారులపలన మన మినుమంతయు భీతిఁజెందనవసరమలేదు. నేనిప్పుడే వారిని నీరుఁజేసివేయుచున్నా”నని వాక్రుచ్చి బల్లపై నున్న ఛాయాపటములకు నిప్పంటింపఁబోయిరి.

వెంటనే యాయువకుడాతని బెదరించుచు, “జాగ్రత్త! పటములకు నిప్పంటించుకుండు. ఒరులపటముల

దగులఁబెట్టుట చట్టసమ్మతమగు గొప్ప నేరమగును. మీరిప్పుడే నిర్బంధించఁ బడుదురు. మీ యాద్యమమంతయుఁ బాడగును. నిజముగాఁ గారాగార మునకేఁగఁ గోరుచో నీపని చేయుఁ డనెను.”

ఈవాక్యములు వినినంతనే యాచార్యుని శరీరమంతయు చెమటపట్టెను. కాలునేతులు పడపడ పడకనాగెను. కాలునేతులేగాక హృదయమును గొట్టుకొనుచుండెను. సంఘటనము లొలుత నెచటబుట్టెనో మేము చెప్పఁజాలము. ఈవిషయమును నిర్ణయింప నైద్యులే సమర్థులు!

జ్ఞానశూన్యుఁ డిటునటుపరికించి ‘ప్రకాశం’ అని పిలిచెను. వారు తమ సాకారుని ప్రకాశమని పిలిచిరే గాని వాడు మాత్ర మంధకారావృత్తుఁడై యుండెను. నిజముగా ప్రకాశమని పిలువఁబడఁ దగినవాఁడాయెదుట నిలిచియుండు నవయువకుడే!

ఆయువకుఁడచటినుండి మెల్లగా నాచార్యునియొద్దకువచ్చి యాతని చేయిపట్టుకొని, “తమసాకారుని విషయము బోనిండు, నామాట వినుఁడు, తమరు వృధాక్రోధమును త్యజింపుఁడు. ‘సంఘీకృతి కలాయుగే’ యనునార్యోక్తినిఁ దమరంగీకరింపరా? నిజమునకు నాల్పయుగములయందును సంఘీభావముచేతనే మహాత్కార్యము లాచరింపఁబడినవి. సాంఘికశక్తినివదలి వేటిొకబలమువలనఁ గార్యములొనరింపఁదలఁచుటయే యాత్మ ప్రతారణమనఁబడును. మన మీసమయమున సమస్తప్రాపంచికేతిహాసమువలననే యథార్థమగు ధర్మశక్తులలోని రహస్యముల నెఱుఁగజాలుచున్నాము. లెండు. నడుముకట్టుకొనుఁడు. ఆత్మసోదరులవలె నస్పృశ్యులతోఁ గలిసి మెలసి యుండము. నావెంట రం’డనియెను.

పాపము! ఆచార్యులుగారాతని చేతినూతగా గొనియుండిరి. యువకుఁడాతని చండాలుర మధ్యకు చరచర నీడ్చికొనిపోయెను. యువకులందఱు దీనులగు హరిజనులను గౌఁగిలు జేర్చిరి. సనాతనవాదులెల్లరు పంచములతోఁగూడి యుండిరి. జ్ఞానశంకరుఁడును నేత్రముల సశ్రుకణములురాల నొకహరిజనసోదరుని గౌఁగి లించియుండుటఁజూచి యువకులొక్కొక్కఁడై “జై” జ్ఞానశంకరునకు జై” యని దిక్కులుపిక్కటిలఁ గేకలిడిరి. శారదాశాసనమునకు వ్యతిరేకముగ సభ ప్రారంభించిన జ్ఞానశంకరుఁ డస్పృశ్యతానిర్ములనముతోముగించెను!

—అనువాదము.